

PRZEDMOWA

Dla wielu osób przejście od szkolnego „uczenia się” do studiowania w szkole wyższej stanowi dużą trudność. Studia to nieco inny typ nauki niż szkoła średnia. W czasie studiów rozwijamy umiejętności samokształcenia, własnej inicjatywy i samodzielności. Kiedy jesteśmy zainteresowani lub wręcz zafascynowani dziedziną, którą studiujemy, przyswajanie wiadomości przychodzi nam dużo łatwiej, niż wtedy, gdy kierunek studiów został wybrany z „rozsądku”, np. ze względu na możliwości otrzymania pracy.

Studiowanie to nie tylko sale wykładowe, sesje i kolejki do ksero. Czas studiów to również czas dojrzewania oraz wewnętrzny rozwój. Studia to okres poznawania siebie, swoich możliwości, a także czas rozwijania zainteresowań. Studiowanie oznacza świadome poznawanie oraz poszerzanie wiedzy intelektualnej, co odbywa się z własnej inicjatywy, a podstawą jest samodzielność i pewna wiedza naukowa o charakterze refleksyjnym.

Czym zatem różni się szkoła średnia od szkoły wyższej?

- Szkoła średnia wymaga zapamiętywania i umiejętności odtwarzania.
- Szkoła wyższa wymaga od studentów analizowania i rozumienia koncepcji. Zatem nie wymaga się np. uczenia na pamięć kilkudziesięciu bardzo skomplikowanych wzorów na jeden egzamin, uczy się umiejętności rozwiązywania problemu.

Należy podkreślić, że:

- studiowanie jest szczególną formą uczenia się, zwykle w pewnym określonym celu;
- nie istnieje najlepszy, uniwersalny sposób studiowania;
- potrzeba „przyswajania wiedzy przez całe życie” jest obecnie powszechnie rozumiana, co wiąże się z koniecznością nadążania za zmianami, zachowania pracy, itp.

Wyższe uczelnie na co dzień posługują się terminologią w części zupełnie niezrozumiałą dla początkującego studenta: ćwiczenia, konwersatoria, zaliczenia... Jak się w tym wszystkim połapać? Jak nie popełnić gafy i nie pomylić dziekana z rektorem? A kto to jest właściwie ten rektor?! Często występuje też problem ze zrozumieniem struktury uczelni. W toku studiów napotykamy na różne sytuacje życiowe. Zdarza się, że nie możemy podejść do egzaminu w danym terminie i musimy starać się o jego przesunięcie. Czasem należy zmienić grupę, powtarzać semestr lub nawet prosić o reaktywowanie w prawach studenta. Kusi Cię urlop dziekański, ale nie wiesz, jakie warunki należy spełnić, aby go uzyskać?

Wiadomo, że początki zawsze bywają trudne i musi minąć trochę czasu, zanim zaczniesz swobodnie posługiwać się oficjalną uczelnianą terminologią.

Powodem opracowania niniejszego podręcznika był wyraźnie odczuwalny brak takiej pozycji na rynku wydawniczym oraz zidentyfikowane potrzeby i zainteresowanie studentów.

Czasami problematykę podręcznika określa się terminem „umiejętności akademickie”, rozumianym jako umiejętności studiowania, a zatem dotyczącym przede wszystkim studenta. Ten sam termin dla nauczyciela akademickiego dodatkowo obejmuje jeszcze przede wszystkim umiejętności prowadzenia zajęć dydaktycznych, przygotowywania i przeprowadzania egzaminów oraz prowadzenia działalności naukowo-badawczej.

Podręcznik ma charakter PORADNIKA adresowanego przede wszystkim do studentów I roku i maturzystów, może być także użyteczny dla studentów starszych lat studiów, dyplomantów, doktorantów oraz tych wszystkich osób, które w swej pracy zawodowej i życiu prywatnym chcą bardziej efektywnie przyswajać wiedzę i wykorzystywać ją.

PRZEDMOWA

Opracowanie podręcznika rozpoczęto wiosną 2004 r., od bardzo żmudnego i szczegółowego wyspecyfikowania informacji, które obejmują rozumiany przez autora obszar umiejętności akademickich.

Na tym etapie najważniejszymi dla autora pozycjami były udostępnione w Internecie materiały:

- Prof. Sybilla Bidwell: Materiały do wykładów – Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej, www.wroclaw.swps.edu.pl
- Prof. Maria Lewicka: Materiały do wykładów – Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, www.hal.psych.uw.edu.pl/katalog2002/fakultatywne/10703.html

Dotyczyły one, zdaniem autora, najwcześniejszych w Polsce działań dydaktycznych w obszarze „umiejętności akademickich”.¹

Pierwszym efektem było opracowanie na początku września 2004 r. [programu zajęć](#).² Od października 2004 r. zebrane materiały źródłowe, z podaniem pochodzenia i niekiedy wymaganej zgody autorów, były sukcesywnie zamieszczane w serwisie internetowym Wyższej Szkoły Technologii Informatycznych i są powszechnie dostępne (www.vizja.net – zakładka „Studenci” → Poradnik). Na stronie internetowej spółki VIZJA PRESS&IT (www.vizja.net.pl – zakładka „Usługi” → Prowadzenie szkoleń z zakresu zarządzania) od ponad 2 lat opublikowana jest moja propozycja kompleksowych szkoleń, obejmująca także „Umiejętności akademickie” w zakresie określonym we wrześniu 2004 r.

Następnym etapem opracowania podręcznika było wyszukiwanie szczegółowych informacji w dostępnej bibliografii oraz iteracyjnie przedstawianie ich w możliwie zwięzłej, jednolitej i spójnej postaci, z uwzględnieniem własnych materiałów oraz posiadanego doświadczenia dydaktycznego.

Tak więc naturalną podstawą opracowania poradnika była kompilacja³ **prawie 220** różnorodnych pozycji bibliograficznych. Wartością autorską jest wybranie, uszeregowanie i połączenie w jednolitą i spójną całość wielu różnorodnych informacji, obejmujących tak obszerną i zróżnicowaną problematykę.

Autor starał się bardzo skrupulatnie podawać wykorzystywane pozycje źródłowe, jednak w nielicznych przypadkach, ze względu na długi okres zbierania materiałów, nie było to możliwe, np. przestały być aktywne pewne portale internetowe lub usunięto z nich wcześniej publikowane informacje.

Zgodnie z przeznaczeniem zawartość podręcznika jest następująca (porównaj rys. 1):

- W pierwszym rozdziale zawarte są podstawowe informacje o środowisku akademickim, dotyczące zadań uczelni, rodzajów uczelni, organizacji uczelni, pracowników uczelni, zasady wyboru kierunku studiów, formy studiów i uczelni, procesu studiowania, rodzajów studiów, organizacji i przebiegu studiów, itp.⁴

---

¹ Ostatnim przykładem są materiały autorstwa prof. Andrzeja Koszmidera, zamieszczone pod adresem: http://matel.p.lodz.pl/wee/k23/wyklad_ms/ w listopadzie 2005 r., na które autor natknął się w czerwcu 2007 r., a więc po zamknięciu merytorycznej treści poradnika.

² Zamieszczony jako link w portalu podręcznika: Część „Informacje o poradniku” → zakładka „Przedmowa” - w tym samym miejscu tekstu.

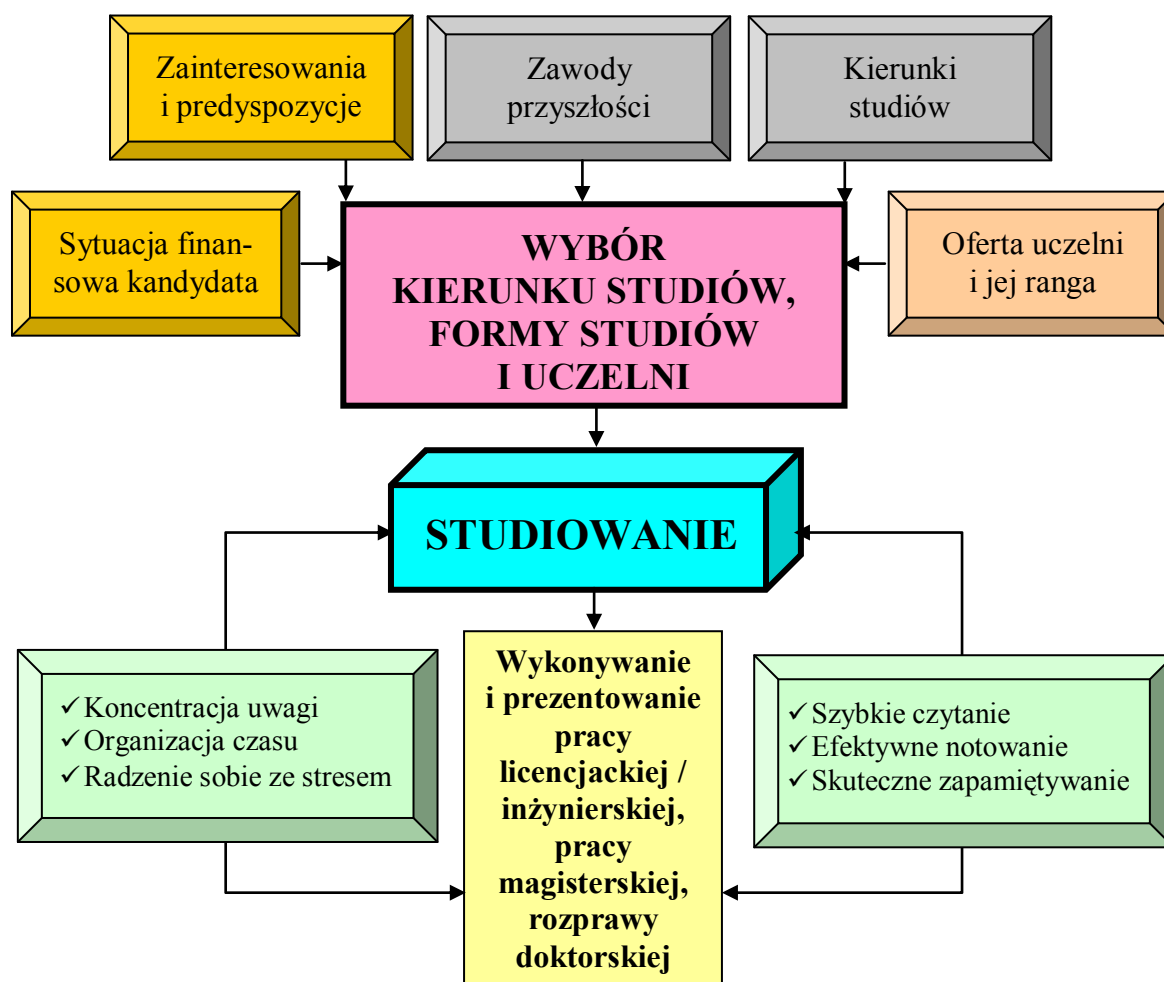
³ „Kompilacja” *nauk., lit.* - dzieło oparte na materiałach zebranych z innych dzieł; zlepek, zestawienie części cudzych prac; Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych Władysława Kopalińskiego.

Pisanie polega nie na umiejętności pisania, lecz na umiejętności wykreślenia tego, co jest źle napisane - Antoni Czechow.

⁴ **Uwaga:** Podane informacje nie zawsze muszą być w pełni obowiązujące, bowiem na poszczególnych uczelniach często obowiązują najrozmaitsze ustalenia szczegółowe.

PRZEDMOWA

- Rozdział drugi dostarcza wiedzy w zakresie kształtowania podstawowych umiejętności akademickich: koncentracji uwagi, efektywnego notowania, skutecznego zapamiętywania, szybkiego czytania oraz efektywnego zarządzania własnym czasem.
- Trzeci rozdział zawiera wskazówki, jak walczyć ze stresem oraz przygotowywać się i zdawać poszczególne rodzaje egzaminów: ustne, testowe i pisemne.
- Czwarty rozdział podaje informacje o korzystaniu z zasobów piśmiennictwa, o podstawowych zasadach planowania i wykonywania pracy dyplomowej i rozprawy doktorskiej oraz zasady planowania i prowadzenia prezentacji ich wyników.
- W piątym rozdziale opisano portal internetowy, będący integralną częścią poradnika. Portal ten umożliwi sprawdzanie stopnia opanowania wiedzy zawartej w poradniku, publikowanie uzupełnień poradnika (wstępnie umieszczono kilka informacji specjalistycznych, interesujących tylko dla wąskiej grupy Czytelników⁵, zgłaszanie oceny poradnika, zgłaszanie erraty i jej publikowanie.
- W rozdziale szóstym zamieszczono charakterystykę zdalnego nauczania przy wspomaganiu informatycznym, zasady korzystania z piśmiennictwa, adresy wybranych witryn internetowych, szereg cytatów i przysłów oraz kilka uzupełniających informacji.

Rysunek 1. Zawartość poradnika

⁵ W tym dotyczące przywoływanych teorii psychologicznych i pedagogicznych, wyjaśniających osobie studiującej określone czynności psychiczne czy aktywizowane mechanizmy psychologiczne, np. motywacja.

PRZEDMOWA

W poradniku opisano kilka programów wspomagających proces studiowania. Przewiduje się, że właściciele poradnika będą mogli uzyskać rabat na zakup lub użytkowanie tych programów po przedstawieniu dowodu zakupu poradnika. Szczegółowe zasady są podane w I części portalu „Informacje o poradniku” → zakładka „Programy wspomagające”.

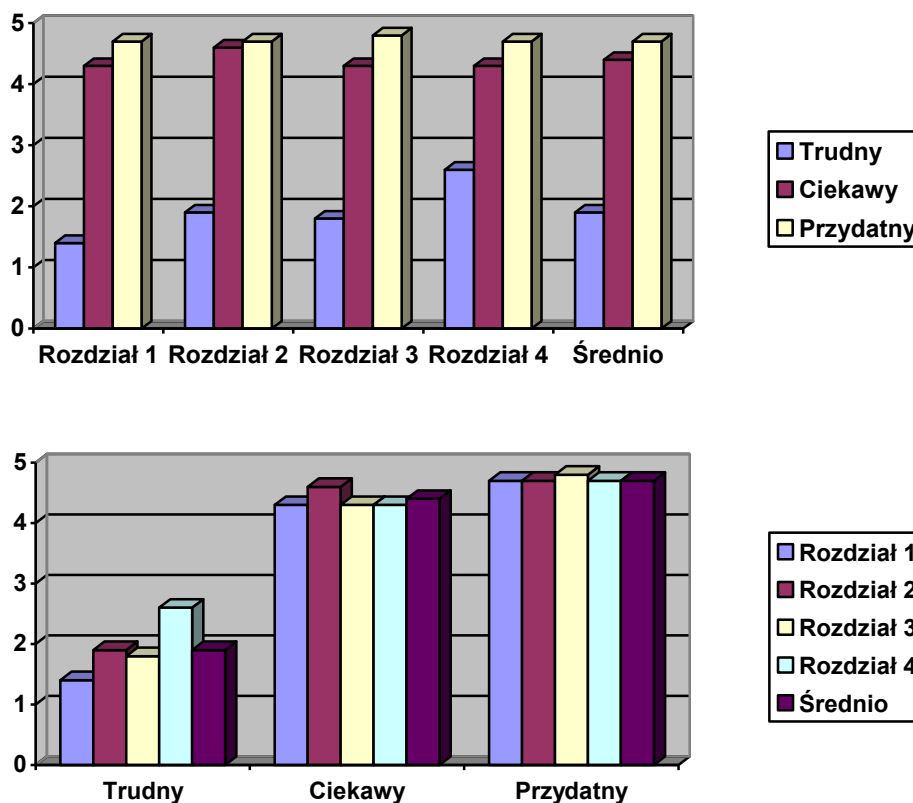
Dostępnych jest wiele znakomitych podręczników, ale zdecydowana ich większość dotyczy określonych fragmentów umiejętności akademickich. Należy podkreślić, że nie napotkano żadnej pozycji, która zawierałaby całość informacji podanych w rozdziale 1.

W książce dla „ożywienia” tekstu zamieszczono szereg aforyzmów i cytatów, jak również kilkanaście dowcipów – oznaczonych 😊, nawiązujących do publikowanych informacji.

Na rys. 2 przedstawiono ocenę czterech rozdziałów podręcznika oraz ocenę uśrednioną w trzech kategoriach. Wyniki dotyczą roboczej wersji, a podstawą były indywidualne oceny zgłoszone przez osoby, które poproszono o przekazanie uwag i propozycji (ze wszystkich grup podanych w tabeli 1).

Oceny były liczbami z przedziału (1-5), np.:

- 1 oznaczało bardzo łatwy, zupełnie nieciekawy, całkiem nieprzydatny;
- 5 oznaczało bardzo trudny, bardzo ciekawy, bardzo przydatny.

Rysunek 2. Ocena wersji roboczej poradnika

Zatem wersja robocza była oceniona średnio jako **łatwa, więcej niż ciekawa i bardzo przydatna**. Za najtrudniejszy rozdział uznano 4, za najciekawszy – 2, a za najbardziej przydatny – 3. Należy podkreślić, że obecna wersja została znacznie poprawiona i uzupełniona w stosunku do ocenianej.

Po wydaniu poradnika będzie publikowana uśredniona ocena poradnika, obliczana na podstawie ocen Czytelników.

PRZEDMOWA

W poniższej tabeli oznaczono znakiem **X** rozdziały zawierające, zdaniem autora, informacje szczególnie interesujące dla poszczególnych grup Czytelników.

Tabela 1. Prognozowane preferencje Czytelników

Grupy Czytelników	Numer rozdziału					
	1	2	3	4	5	6
Uczniowie szkół średnich	X	X	X		X	
Maturzyści	X	X	X		X	X
Studenci I roku	X	X	X		X	X
Studenci wyższych lat		X	X	X	X	X
Dyplomanci		X	X	X	X	X
Doktoranci		X	X	X	X	X
Nauczyciele akademicki		X	X	X	X	X
Pracownicy umysłowi		X	X		X	X

Na rys. 3 przedstawiono zalecany sposób korzystania z poradnika.

Postać wydawnicza poradnika została przygotowana przez autora z wykorzystaniem procesora tekstu Microsoft Word, po czym dokonano konwersji pliku na format PDF, z którego nastąpił wydruk poradnika – skróciło to znacznie proces wydawniczy.

Autor składa podziękowania wszystkim osobom, które przeczytały roboczą wersję tekstu oraz przekazały uwagi i propozycje dotyczące zawartości poradnika, a w szczególności: mgr. Pawłowi Antosiewiczowi, prof. dr. hab. Andrzejowi Barczakowi, mgr. Włodzimierzowi Cieciorze, dr. inż. Franciszkowi Chwałczykowi, dr. inż. Witoldowi Flisowi, prof. dr. hab. Ryszardowi Gellertowi, mgr Sylwii Jabłońskiej, mgr Ewelinie Kąkolewskiej, dr. inż. Edwardowi Michalewskiemu, dr. inż. Wiktorowi Olchowikowi, mgr. inż. Józefowi Woźniakowi i mgr. Januszowi Zacharskiemu.

Szczególne podziękowania należą się prof. dr. hab. Andrzejowi Włodarskiemu za bardzo szczegółowe uwagi, dotyczące między innymi struktury poradnika.

Za przekazane uwagi i propozycje autor dziękuje także:

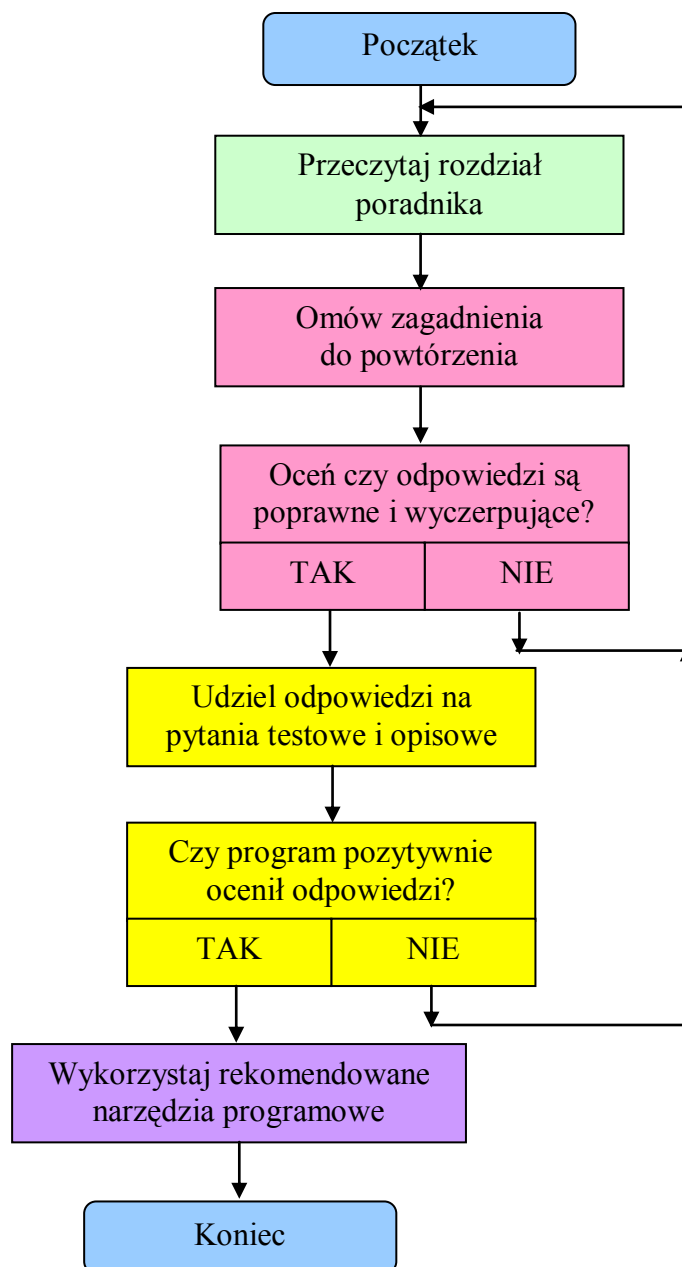
- dr Janinie Maciejczyk i dr. inż. Józefowi Paszkowskiemu, którzy przekazali również uwagi do pierwotnej wersji tekstu we wrześniu 2004 r.;
- swoim studentom: Katarzynie Kobuszewskiej, Elżbiecie Pożoga, Mirosławie Szydlak, Piotrowi Dąbkowi, Karolowi Magdziaszowi i Andrzejowi Stefaniakowi, również za spojrzenie na zawartość poradnika z pozycji „raczkującego” i „doświadczonego” studenta;
- mgr Małgorzacie Kuśmierz i mgr Annie Stanio, również za zwrócenie szczególnej uwagi na stronę redakcyjną.

Autor dziękuje również Michałowi Gałazce oraz Robertowi Bodychowi za opracowanie portalu oraz programów do sprawdzania wiedzy.

Autor składa podziękowania prof. dr. hab. Andrzejowi Chojnackiemu z Wojskowej Akademii Technicznej, prof. dr. hab. Józefowi Górniewiczowi z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz prof. dr. hab. Markowi Kosewskiemu z Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Warszawie za dokonanie recenzji poradnika oraz za przekazane uwagi i sugestie, które zostały uwzględnione w wersji wydawniczej.

Czytelnicy proszeni są o przesyłanie wszelkich uwag i propozycji dotyczących poradnika i jego witryny z wykorzystaniem formularza zamieszczonego na witrynie podręcznika. Zostaną one uwzględnione w kolejnym wydaniu.

PRZEDMOWA

Rysunek 3. Zalecany sposób korzystania z poradnika i jego portalu

Drogi Czytelniku!

Od Ciebie zależy, czy będziesz uczył się, przygotowywał do zajęć i przychodził na nie. Od tego z kolei zależą będą Twoje oceny w indeksie i przyszłe kwalifikacje, czyli wartość rynkowa Twojego dyplomu. Twoja kariera jest w Twoich rękach. Możesz studiować wybierając łatwą i niskie oceny albo możesz być po prostu najlepszym.

Niniejszy poradnik może Ci w tym pomóc, zawiera bowiem wszystkie najważniejsze informacje, jakie powinien posiadać każdy student. Informacje te ukierunkowane są na uzyskanie zarówno wzrostu poziomu wiedzy teoretycznej, jak i na zwiększenie poziomu umiejętności praktycznego wykorzystania posiadanej wiedzy. Tak więc mają one ułatwić Ci przejście przez ten zawiły proces, jakim jest studiowanie i zapewnić jak najlepsze jego wyniki.

Marek Cieciora

Warszawa, wrzesień 2007 r